

Hoge Raad voor de Justitie

Conseil Supérieur de la Justice

Aanbeveling betreffende de gerechtelijke stage

Goedgekeurd door de algemene vergadering van 30 juni 2004

AANBEVELING BETREFFENDE DE GERECHTELIJKE STAGE

De Hoge Raad voor de Justitie heeft een werkgroep opgericht, belast met het onderzoeken van de problematiek van de gerechtelijke stage (hierna WG gerechtelijke stage).

Om een nog beter beeld te krijgen van de noden op het terrein heeft de WG gerechtelijke stage ook twee maal vergaderd samen met de vertegenwoordigers van de Raad van de procureurs des Konings bij de rechtbanken van eerste aanleg, een vertegenwoordiger van het college van procureurs-generaal, de vertegenwoordigers voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg, de vertegenwoordigers van de arbeidsgerechten en de vertegenwoordigers van de gerechtelijke stagiairs.

Voorafgaand dient in het bijzonder de aandacht te worden gevestigd op het complexe karakter van het huidige systeem en op de risico's die verbonden zijn aan een wijziging van dit systeem zonder voorafgaande diepgaande reflectie.¹ Om dit te verduidelijken wordt als bijlage bij deze aanbeveling een nota gevoegd die deel uitmaakte van het advies met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten betreft, van het Gerechtelijk Wetboek en over de voorgestelde amendementen 1 tot 5 van de regering, zoals goedgekeurd door de algemene vergadering van de HRJ op 9 oktober 2002.

1. AFSCHAFFING ONDERSCHIED KORTE-LANGE STAGE

De huidige opdeling van de gerechtelijke stage creëert een indruk van een magistratuur met twee snelheden, waarbij de zittende magistratuur als belangrijker wordt beschouwd dan de staande magistratuur. Wanneer men aan het huidige tekort aan kandidaten voor de vacante plaatsen binnen sommige parketten wil verhelpen, dienen dergelijke imagooverlagende indrukken te worden vermeden. Van de gerechtelijke stagiairs wordt verwacht dat zij hun keuze (korte of lange stage) bekend maken vóór het einde van de 11de maand van de stage. Dit impliceert dat de stagiairs die uiteindelijk kiezen voor de korte stage nooit enige praktijkgerichte ervaring in een rechtbank hebben opgedaan, zodat zij deze belangrijke keuze maken zonder effectief kennis te hebben gemaakt met een van de twee beschikbare mogelijkheden. Daarnaast is het ook voor hen die hun loopbaan als parketmagistraat zullen aanvragen belangrijk een goed zicht te hebben op de werking van de zetel. Het is nochtans van groot belang dat de kandidaten met kennis van zaken en op doordachte wijze kunnen kiezen tussen zetel of parket. De HRJ en een Federaal Instituut voor Magistratenopleiding (FIM/IFM – zie punt 15) kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

Het blijft aangewezen de stage te laten aanvragen op het parket. De initiële opleiding moet in beginsel voor alle gerechtelijke stagiairs identiek zijn (zowel voor de kandidaten voor de zetel als voor de kandidaten voor het parket). Het laatste gedeelte van de opleiding wordt bij voorkeur toegespitst op de eigenheid van elke functie.

¹ het zou bijvoorbeeld ideaal zijn dat de gerechtelijke stagiairs niet automatisch voor alle vacante plaatsen postuleren, omdat dit tot gevolg heeft dat zij zich ook kandidaat stellen voor plaatsen die eigenlijk hun interesse niet wegdragen

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

- 1.1 Het onderscheid tussen de korte en de lange stage moet worden afgeschaft.*
- 1.2 De stage dient een gemeenschappelijk onderdeel te bevatten en tegelijkertijd multidisciplinair te zijn. Ze moet op een gelijkaardige wijze verlopen voor alle gerechtelijke stagiairs.*

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

- 1.3 De HRJ bepleit bij de beleidsmakers de afschaffing van het onderscheid tussen de korte en de lange stage*
- 1.4 De HRJ waakt er over dat de initiële opleiding voor alle gerechtelijke stagiairs identiek is, en stelt zijn richtlijnen en programma's voor de gerechtelijke stage in die zin op.*
- 1.5 De HRJ creëert een positief imago van een loopbaan binnen de magistratuur (zowel zetel als parket).*

2. TOEGANGSVOORWAARDEN

Het verdient de voorkeur dat de magistraten bij de aanvang van hun loopbaan over voldoende professionele bagage en voldoende maturiteit beschikken. De huidige door de wet gestelde ervaringsvereisten zijn een minimum. Dit laat niet enkel toe om de tijdens de gerechtelijke stage verstrekte opleiding op een inhoudelijk aanvaardbaar niveau te laten aanvangen, maar men voorkomt dat men geconfronteerd wordt met gerechtelijke stagiairs die hun eerste stappen in het beroepsleven zetten (en aldus over geen enkele professionele bagage beschikken).

Wanneer de duur van de gerechtelijke stage eenvormig op 3 jaar wordt gebracht, wordt de ervaringsvereiste bovendien reeds in grote mate gecompenseerd door de tijdens de gerechtelijke stage opgedane specifieke en doelgerichte ervaring.

De Minister van Justitie moet de berekeningswijze van het jaarlijks aantal vacante plaatsen voor gerechtelijk stagiairs herbekijken en aanpassen (b.v. berekeningswijze zoals vóór de wet van 18 juli 1991), en zeker wanneer men uitgaat van een eenvormige stage. Op basis van die gegevens kan de HRJ een actieve rol spelen om te vermijden dat men een groot aantal gerechtelijke stagiairs krijgt die niet benoembaar zijn wegens een gebrek aan vacante plaatsen.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

- 2.1 De berekeningswijze van het aantal vacante plaatsen voor gerechtelijke stagiairs moet worden herbekeken en worden aangepast, en moet een coherent benoemingsbeleid inzake gerechtelijke stagiairs toelaten.*

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

- 2.2 De huidige door de wet gestelde ervaringsvereisten zijn een minimum.*
- 2.3 De HRJ moet aandringen op een coherent beleid inzake het openstellen van stageplaatsen voor gerechtelijke stagiairs. Door zijn voordrachtenbeleid dient hij een nog actievere rol spelen in het benoemingsbeleid betreffende de gerechtelijke stagiairs.*

3. EXAMENS

De examens moeten jaarlijks worden georganiseerd.

De deelnemers aan de examens dienen de vereisten te kennen waaraan zij dienen te voldoen om te slagen, en dienen hierover *duidelijk* en *volledig* te worden ingelicht

De keuze van de juridische materie waarover de kandidaat zijn examen wenst af te leggen moet duidelijk en vatbaar zijn. Momenteel kan een keuze worden gemaakt uit het burgerlijk recht, het strafrecht en het sociaal recht. De HRJ heeft vooral opmerkingen gekregen over de omvang van het burgerlijk recht als keuzematerie. Toch verdient het de voorkeur niet aan het huidige keuzesysteem te raken.

De huidige selectiewijze dient kritisch te worden onderzocht en herbekeken. Zo dient te worden nagegaan of de huidige selectiewijze de keuze van de beste kandidaten waarborgt, en of het niet aangewezen is, naast de vereiste juridische basiskwaliteiten, meer aandacht te besteden aan de intellectuele capaciteiten (b.v.: analytisch vermogen, juridisch inzicht) en aan de persoonlijkheidskenmerken van de kandidaten (b.v.: besluitvaardigheid, stressbestendigheid, communicatieve vaardigheden, beoordelingsvermogen). Artikel 15 van de wet van 3 mei 2003 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek voegt in artikel 259bis -10, § 2, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, de mogelijkheid in voor de benoemingscommissies om een beroep te doen op externe deskundigen om de subcommissies bij te staan bij de voorbereiding van de examens en bij de voorbereiding van de proeven (deze deskundigen maken geen deel uit van de subcommissies en mogen niet deelnemen aan de beraadslagingen).

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

3.1 De potentiële deelnemers aan de jaarlijkse examens dienen duidelijk en volledig te worden ingelicht. Daartoe zal een korte uiteenzetting van de vereisten voor die proeven moeten worden opgesteld en bekendgemaakt op de website van de HRJ.

4. VOORRANGSREGELING BIJ KEUZE VAN DE STAGEPLAATSEN

De geslaagden van vorige examens die de gerechtelijke stage niet hebben aangevat, dienen niet automatisch voorrang te krijgen op de geslaagden van een recenter examen. Dit systeem heeft immers tot gevolg dat er geslaagden in het examen zijn die er de voorkeur aan geven om een jaar te wachten alvorens hun stage aan te vatten, zodat zij het jaar daarop voorrang krijgen op alle geslaagden van het examen van dat jaar.

De uitgebreide WG gerechtelijke stage was voorstander van een gedifferentieerd systeem: personen die slagen maar bij gebrek aan beschikbare plaatsen niet onmiddellijk tot gerechtelijk stagiair kunnen worden benoemd, blijven van de voorkeurregeling ten overstaan van de laureaten van een later examen genieten. Personen die in aanmerking komen om te worden benoemd, maar die laten weten dat zij hun stage nog niet wensen aan te vangen, komen pas na de laureaten van de volgende examens in aanmerking voor een benoeming.

De WG gerechtelijke stage van de HRJ wenst verder te gaan: de geslaagde kandidaten die niet nuttig gerangschikt zijn t.a.v. het aantal beschikbare stageplaatsen voor gerechtelijke

stagiairs in het jaar van het afsluiten van het examen, verliezen het voordeel van hun slagen in dit examen. Hetzelfde geldt voor personen die in aanmerking komen om te worden benoemd als gerechtelijke stagiair, maar die laten weten dat zij hun stage niet wensen aan te vangen.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

4.1 De huidige voorrangsregeling moet worden afgeschaft. De niet nuttig gerangschikte kandidaten en de kandidaten die de stage niet wensen aan te vangen in het jaar waarin zij het examen hebben afgelegd, verliezen het voordeel van hun slagen in dit examen.

5. GEDEELTELIJKE STAGEVRIJSTELLING VOOR PARKETJURISTEN-REFERENDARISSEN

De huidige §§2 en 3 van artikel 259^{octies} Ger.W. bepalen dat parketjuristen en referendarissen respectievelijk zijn vrijgesteld van een gedeelte van de gerechtelijke stage.

Omdat het functies betreft met een andere finaliteit dan de gerechtelijke stage², dient deze gedeeltelijke vrijstelling te worden afgeschaft.

De specifieke opleiding dient trouwens gelijklopend te zijn voor alle gerechtelijke stagiairs, zodat iedere gerechtelijke stagiair aan het einde van de gerechtelijke stage een gelijkwaardige opleiding heeft doorlopen.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

5.1 De gedeeltelijke vrijstelling voor parketjuristen en referendarissen moet worden afgeschaft.

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

5.2 De HRJ moet er over waken dat de gerechtelijke stage voor iedereen op gelijkaardige wijze verloopt.

² Naar aanleiding van het opstellen van de evaluatiecriteria voor referendarissen en parketjuristen, zoals goedgekeurd door de Algemene vergadering van de HRJ op 18 december 2002, heeft de HRJ een functiebeschrijving opgesteld: de referendaris of parketjurist oefent een volwaardige functie uit in het middenkader van de gerechtelijke diensten. Het is binnen die functie dat de loopbaan van de betrokkene zich ontwikkelt. De referendaris of parketjurist oefent een taak uit die complementair is aan deze van de magistraat en die deze in de mogelijkheid stelt zich toe te leggen op zijn kerntaak: beslissen. Door beslissingsvoorbereidend en uitvoerend werk dragen zij bij tot de kwantitatieve verbetering van de output van de magistratuur. Hun bijstand maakt het ook mogelijk een kwalitatieve meerwaarde te realiseren in een tijd van specialisatie waar magistraten het hoofd moeten bieden aan juridische spijstechnologie. Zij kunnen de zaken op juridisch vlak voorbereiden. In het korps waaraan zij werden toegewezen helpen zij bij het opvangen van tijdelijke crisissituaties, die het gevolg zijn die van abnormale schommelingen in de input of van de onvolledigheid van het kader. Men kan ook juridisch-administratief werk worden toevertrouwd - zoals het ordenen van onderzoeksdossiers, het maken van samenvattingen van dossiers en van conclusies, collectieve schuldenregeling, enz. – zonder inbreuk te doen op de opdrachten van de griffiers of het parketpersoneel.

6. INHOUD BINNENSTAGE PARKET

De HRJ bereidt de richtlijnen en programma's inzake de gerechtelijke stage voor (art. 259bis-9, §2, eerste lid). De inhoud van de basisopleiding dient in de mate van het mogelijke voor alle parketten eenvormig te zijn.

Er moet worden nagegaan welke de sterke en de zwakke punten zijn van de huidige binnenstage op het parket. Het resultaat hiervan dient als basis voor de ontwikkeling van een uniforme basisopleiding binnen het parket.

Het uiteindelijke resultaat van een hervorming van de binnenstage hangt samen met het beschikken over goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters en duidelijke opleidings- en stageprogramma's. De oprichting van een FIM/IFM kan hierbij een belangrijke rol spelen (zie punt 15).

Er moet worden voorzien dat men een gedeelte van de stage kan doorlopen bij een parket-generaal of een auditoraat-generaal.

De indeling van het verloop van de gerechtelijke stage is momenteel bij wet geregeld. Om in de toekomst sneller te kunnen inspelen op eventuele gewijzigde omstandigheden en noodwendigheden, lijkt het aangewezen om de modaliteiten voor het vervullen van de gerechtelijke stage te regelen bij een op advies van de Hoge Raad voor de Justitie genomen koninklijk besluit.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

- 6.1 De basisopleiding dient binnen alle parketten op gelijkaardige wijze te verlopen, onder begeleiding van goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters.***
- 6.2 De gerechtelijke stagiairs moeten een deel van hun gerechtelijke stage op een parket-generaal of een auditoraat-generaal kunnen doorlopen.***
- 6.3 Het is aangewezen om de modaliteiten voor het vervullen van de gerechtelijke stage te regelen bij een op advies van de Hoge Raad voor de Justitie genomen koninklijk besluit.***

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

- 6.4 De richtlijnen en de programma's voor de gerechtelijke stage (opleidings- en stageprogramma's) moeten duidelijk en coherent zijn.***
- 6.5 De HRJ moet blijvend nagaan welke de sterke en de zwakke punten van de basisopleiding zijn, en zijn richtlijnen en programma's waar nodig aanpassen.***
- 6.6 De HRJ moet het belang van goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters benadrukken.***

7. INHOUD BINNENSTAGE ZETEL

De voor de binnenstage bij het parket gemaakte opmerkingen over de rol van een FIM/IFM, de indeling van het verloop van de stage, een analyse van de huidige sterke en zwakke punten van de binnenstage, goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters en duidelijke opleidings- en stageprogramma's, zijn ook van toepassing voor de binnenstage op de zetel.

Er moet worden voorzien dat een gedeelte van de stage kan worden doorlopen in een hof van beroep of arbeidshof.

De wet bepaalt dat de stagiairs de beraadslaging bijwonen, maar naar de mening van de HRJ dienen zij er meer bij te worden betrokken, met het oog op hun bekwaming. Zolang de gerechtelijke stagiair in opleiding is, is het evenwel uitgesloten dat hij optreedt in de hoedanigheid van rechter.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

- 7.1 De basisopleiding dient binnen alle rechtbanken op gelijkaardige wijze te verlopen, onder begeleiding van goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters.***
- 7.2 De gerechtelijke stagiairs moeten een deel van hun gerechtelijke stage in een hof van beroep of een arbeidshof kunnen doorlopen.***
- 7.3 Het is aangewezen om de modaliteiten voor het vervullen van de gerechtelijke stage te regelen bij een op advies van de Hoge Raad voor de Justitie genomen koninklijk besluit.***

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

- 7.4 De richtlijnen en de programma's voor de gerechtelijke stage (opleidings- en stageprogramma's) moeten duidelijk en coherent zijn.***
- 7.5 De HRJ moet blijvend nagaan welke de sterke en de zwakke punten van de basisopleiding zijn, en zijn richtlijnen en programma's waar nodig aanpassen.***
- 7.6 De HRJ moet het belang van goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters benadrukken***

8. BUITENSTAGE DUUR-INHOUD-TIJDSTIP

Een buitenstage van 2 maal 3 maand is ideaal.

De buitenstage moet doeltreffend en praktijkgericht worden georganiseerd. De buitenstage beoogt de gerechtelijke stagiair toe te laten werkzaamheden van een buitendienst te volgen die in het kader van de later beroepsbezigheden nuttig zijn. Aangezien betrokkene in deze buitendiensten geen effectieve taken en bevoegdheden mag opnemen, is het aangewezen dat de stagiair meerdere, niet limitatief opgesomde, diensten kan bezoeken. Er dient te worden voorzien in een ruim aanbod aan stageplaatsen en de stagiair moet zijn buitenstage kunnen doorbrengen op meerdere stageplaatsen (eventueel kan een niet-limitatieve lijst met mogelijke stageplaatsen worden opgesteld). De duur van het bezoek dient per stageplaats te worden bepaald, maar moet de stagiair toelaten om een diep inzicht te verwerven in de werking van de betreffende buitendienst.

De keuze van de stageplaatsen gebeurt in overleg met beide stagemeesters (parket en zetel).

De WG acht het nuttig dat de gerechtelijke stagiairs die geen balie-ervaring hebben, minstens drie maanden van hun buitenstage dienen te doorlopen in een advocatenkantoor.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

8.1 Er moet worden voorzien in een ruim aanbod aan stageplaatsen.

8.2 De buitenstage moet worden doorgebracht op meerdere stageplaatsen.

8.3 De gerechtelijke stagiairs die geen balie-ervaring hebben, dienen een externe stage in een advocatenkantoor te doorlopen.

8.4 Het is aangewezen om de modaliteiten voor het vervullen van de gerechtelijke stage te regelen bij een op advies van de Hoge Raad voor de Justitie genomen koninklijk besluit.

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

8.5 De richtlijnen en de programma's voor de gerechtelijke stage (opleidings- en stageprogramma's) moeten duidelijk en coherent zijn.

8.6 De HRJ moet blijvend nagaan welke de sterke en de zwakke punten van de basisopleiding zijn, en zijn richtlijnen en programma's waar nodig aanpassen.

8.7 De HRJ moet het belang van goed opgeleide en gemotiveerde stagemeeesters benadrukken.

8.8 De HRJ moet bij het samenstellen van opleidingsprogramma's voor de stagemeeesters aandacht besteden aan de vorming van laatstgenoemden om de behoeftepeiling bij de verschillende stagiairs te kunnen uitvoeren (welke zijn de ideale stageplaatsen voor een welbepaalde stagiair).

9. EVALUATIE VAN DE STAGIAIR

Een continue en werkelijke begeleiding en evaluatie van de stagiair is noodzakelijk. De evaluatie dient minstens driemaandelijks te gebeuren. Wanneer de stagiair na de buitenstage opnieuw op het parket komt, dienen verdere periodieke evaluaties te gebeuren.

De minder goede elementen moeten er effectief worden uitgehaald. Een procedure die de rechten van de verdediging respecteert dient te worden uitgewerkt. Zo kan worden overwogen dat een stagiair die na 6 maanden een negatieve beoordeling krijgt, door de HRJ wordt gehoord. Indien dit nodig blijkt moet de HRJ de mogelijkheid hebben om bij de minister van justitie de afzetting van deze stagiair te adviseren, of een andere geografische affectatie in het belang van de stagiair. Hetzelfde dient mogelijk te zijn indien de hoger genoemde verdere periodieke evaluaties negatief uitvallen.

Er dient door de HRJ een model-stageverslag te worden opgesteld.

Er dient een profiel van de bekwaamheden te worden opgesteld die de gerechtelijke stagiairs dienen te verwerven (criteria, kwaliteit).

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

9.1 Een continue en werkelijke begeleiding en evaluatie van de stagiair is noodzakelijk. De stage van stagiairs die niet voldoen moet effectief worden beëindigd.

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

9.2 De HRJ moet een model-stageverslag voor de gerechtelijke stagiairs opstellen.

9.3 De HRJ dient een lijst van de bekwaamheden te worden opgesteld die de gerechtelijke stagiairs dienen te verwerven (criteria, kwaliteit).

9.4 De HRJ sensibiliseert de stagemeeesters en de korpschefs voor het belang om minder goede elementen snel op te sporen.

9.5 De HRJ moet bij het samenstellen van opleidingsprogramma's voor de stagemeesters aandacht besteden aan de vorming van laatstgenoemden om de stagiairs optimaal te begeleiden, en om de minder goede elementen tijdig op te sporen en waar mogelijk eventueel snel bij te sturen.

10. DE STAGEMEESTERS

De stagemeesters dienen beter te worden opgeleid (verplichte vorming). Het FIM/IFM kan hierbij een rol spelen (zie punt 15).

De theoretische opleiding van de gerechtelijke stagiairs wordt voorbereid door de subcommissie opleiding en na afloop van hun stage worden zij voorgedragen door de benoemingscommissies. Hun praktijkopleiding daarentegen ontsnapt in zekere zin aan de controle van de HRJ. Aangezien de HRJ voorstander is van een visie van justitie in beweging, moet men ervoor zorgen dat de stagemeesters voor deze visie openstaan, en dat de opleiding een coherent geheel vormt. De stagiairs moeten de technieken die zij in hun theoretische opleiding leerden, kunnen toepassen. (Het is immers allesbehalve zeker dat alle stagemeesters open staan voor het aspect "menselijke competenties " of voor de verschillende technieken om vonnissen op te stellen).

Er dient een nauwere samenwerking met de stagemeesters tot stand te worden gebracht, in het kader van de initiële opleiding, door hen een adequatere opleiding te geven enerzijds, en het systeem van het opleidingendossier (de formele link) in te voeren anderzijds.

Het aantal stagiairs per stagemeester dient te worden beperkt tot een maximum van drie. De ervaring leert ons immers dat tal van stagemeesters momenteel gedemotiveerd zijn door de bijkomende werklast die hun niet toelaat hun normale taken op een degelijke wijze verder uit te oefenen.

Er dienen profielen te worden opgesteld van de bekwaamheden waarover men dient te beschikken voor de begeleiding van de gerechtelijke stagiairs.

De lijst van de stagemeesters dient om de drie jaar opnieuw te worden herbekeken.

Het is aangewezen dat de stagemeesters door de stagiairs worden geëvalueerd. Op het einde van de stage dient hierover een functioneringsgesprek plaats te vinden tussen de korpschef en de stagiair.

Naar analogie met het attest voor onderzoeksrechters dient een attest voor stagemeesters te worden ingevoerd. Het IFM/FIM kan instaan voor het afleveren van dit attest.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

10.1 Een goede basisopleiding voor de gerechtelijke stagiairs is enkel mogelijk indien men beschikt over goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters. Er is nood aan een adequatere opleiding van de stagemeesters. Er dient een attest voor stagemeesters te worden ingevoerd.

10.2 Er is nood aan voldoende stagemeesters. Het aantal stagiairs per stagemeesters dient te worden beperkt tot een maximum van drie.

10.3 De gerechtelijke stagiairs moeten hun stagemeesters kunnen evalueren.

Interne aanbevelingen binnen de HRJ / prioriteiten:

10.4 De HRJ moet het belang van goed opgeleide en gemotiveerde stagemeesters benadrukken.

10.5 De HRJ moet profielen opstellen van de bekwaamheden waarover een stagemeester dient te beschikken voor de begeleiding van de gerechtelijke stagiairs.

10.6 De lijst van de stagemeesters dient om de drie jaar te worden herbekeken.

10.7 De HRJ moet ervoor zorgen dat de stagemeesters openstaan voor de HRJ-visie op de opleiding van gerechtelijke stagiairs. De stagemeesters dienen nauwer te worden betrokken bij het opstellen van de richtlijnen en de programma's van de initiële opleiding.

11. VRIJE KEUZE VAN DE STAGIAIR OM TE POSTULEREN VOOR ZETEL/PARKET EN ARRONDISSEMENT

Hoewel dit niet uitdrukkelijk door de wet wordt opgelegd, worden de stagiairs *de facto* verplicht om voor een voldoende aantal plaatsen te postuleren.

De gerechtelijke stagiairs wensen dat deze “verplichting” wordt opgeheven. De WG is van oordeel dat die verplichting enkel leidt tot ongemotiveerde kandidatuurstellingen, en dient te vervallen. De HRJ kan overwegen het debat over het recht op benoeming te openen, maar in de gegeven structuren is geen kortetermijnoplossing mogelijk. Het gaat hier om een probleem dat in het kader van een algemene reflectie over de toegang tot de magistratuur moet worden behandeld.

Postuleren blijft dan ook een verantwoordelijkheid van de stagiairs.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

11.1 Het is aangewezen dat de FOD Justitie de gerechtelijke stagiairs niet meer systematisch aanspoort om voor het merendeel van de vacante plaatsen te postuleren.

12. STATUUT VAN DE VERLENGDE STAGE

Aan de gerechtelijke stagiairs die hun stage op een gunstige wijze hebben doorlopen dient een bijzonder statuut te worden toegekend voor de periode tussen het eind van hun stage en hun eventuele benoeming tot magistraat. Om een geschikte overgang naar de functie van magistraat te verzekeren dient dit statuut financieel aantrekkelijker te zijn.

In geval van een eenvormige stage moet aan de gerechtelijke stagiair van wie de stage wordt verlengd de mogelijkheid worden geboden om tijdens de verlenging van de stage de keuze te maken om te worden toegewezen bij een parket of om te worden aangewezen in een rechtbank van eerste aanleg (of arbeidsrechtbank).

Artikel 259octies, § 6, laatste lid, Ger.W. bepaalt dat de Minister van Justitie de duur van de gerechtelijke stage bij een parket of een rechtbank met een of twee perioden van zes maanden kan verlengen wanneer bij het einde van respectievelijk de 18de maand of de 36ste maand de benoeming van de stagiair niet kan plaatshebben bij gebrek aan een openstaande plaats waarvoor de stagiair in aanmerking komt voor benoeming.

De Nederlandse tekst van artikel 11 van de wet van 22 december 2003 houdende diverse bepalingen (B.S., 31.12.2003) heeft hieraan de volgende zin toegevoegd: “*Gedurende deze periodes, kan de stagiair een rechter vervangen*”. De Franse tekst luidt als volgt: “*Au cours de ces périodes, le stagiaire peut exercer une suppléance* ».

De door de wetgever gekozen formulering (zowel de Nederlandse als de Franse tekst) lijkt een ongelukkige keuze, is vaag en geeft aanleiding tot interpretatieproblemen.

In de eerste plaats dient te worden opgemerkt dat de stagiair niet de hoedanigheid van magistraat heeft (artikel 259octies, § 7, tweede lid, Ger.W.).

Verder bepaalt artikel 259octies, § 7, vierde lid, Ger.W., dat de gerechtelijk stagiair na zes maanden stage door de Procureur-generaal kan worden aangesteld om het ambt van openbaar ministerie geheel of ten dele uit te oefenen, enkel voor de duur van de stage bij het parket van de procureur des Konings en/of van de arbeidsauditeur.

Daarnaast staat volgens artikel 259octies, § 7, zesde lid, Ger.W. de gerechtelijk stagiair die de lange stage doorloopt “de rechter of de rechters bij uit wie de kamer van de rechtbank waarvoor hem dienstverwijzing is verleend is samengesteld. Hij woont de beraadslagingen bij, *maar kan geen rechter vervangen*”. De wetgever heeft voor de periode van de verlenging van de lange stage blijkbaar willen voorzien in een afwijking op dit laatste.

Het nieuwe artikel 259octies, § 6, laatste lid, Ger.W. maakt geen onderscheid tussen de verlenging van de korte stage en van de lange stage, zodat de mogelijkheid voor een gerechtelijk stagiair om tijdens de verlenging van de stage “een rechter te vervangen” lijkt te gelden voor zowel de stagiairs die de korte stage hebben doorlopen als voor diegenen die de lange stage hebben doorlopen. De gerechtelijk stagiair die geopteerd heeft voor de korte stage op het parket kan aldus (in theorie) tijdens de verlenging van de stage op het parket “een rechter vervangen”³. M.a.w. de wetgever lijkt toe te staan dat iemand die is gemachtigd om het ambt van openbaar ministerie geheel of ten dele uit te oefenen, de (theoretische) mogelijkheid krijgt om “een rechter te vervangen”. De rollen van de (toekomstige) staande magistratuur en de zittende magistratuur lijken hierdoor wel heel sterk met elkaar te worden verweven, waardoor men zich kan afvragen welke de garanties van wederzijdse onafhankelijkheid zijn.

³ Hoewel de Franse tekst niet expliciet vermeldt dat het gaat om het vervangen van een rechter (“exercer une suppléance”), kan uit de beknopte voorbereidende werken worden afgeleid dat het vervangen van een rechter de uiteindelijke bedoeling van de wetgever is geweest – zie *Parl.St.*, Kamer, 2003-2004, 473/24, 46-47.

Bovendien is het op zijn minst vreemd te noemen dat een gerechtelijk stagiair die de korte stage (18 maanden) heeft doorlopen, tijdens de verlenging van zijn/haar stage (van de 18de tot de 24ste en van de 24ste tot de 30ste maand) de (theoretische) mogelijkheid krijgt om “een rechter te vervangen”, terwijl voor de gerechtelijk stagiair die opteert voor de lange stage en die tussen de 18de en de 36ste maand een specifiek op de zittende magistratuur gerichte opleiding doorloopt die mogelijkheid op dat ogenblik nog niet bestaat.

De voorbereidende werken (*Parl. St.*, Kamer, 2003-2004, 473/24, 46-47) zijn uiterst beknopt over de invulling die aan de ingevoegde tekst dient te worden gegeven. Toch lijkt het de bedoeling van de wetgever geweest te zijn om in de eerste plaats de gerechtelijk stagiairs te viseren die hun lange stage verlengd zien. De uiteindelijk door de wetgever gekozen formulering en plaats van het invoegen van de nieuwe bepaling in artikel 259octies Ger. W. zijn echter van die aard dat zij aanleiding geven tot onduidelijkheid en ruimte laten voor interpretatieproblemen.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

12.1 Voor de periode tussen het eind van hun stage en hun eventuele benoeming tot magistraat moet voor de gerechtelijke stagiairs die hun stage op gunstige wijze hebben doorlopen worden voorzien in een bijzonder statuut.

12.2 De gerechtelijke stagiairs moeten de keuzemogelijkheid hebben tussen een verlenging op het parket of op de zetel

12.3 De laatste zin van artikel 259octies, § 6, laatste lid, Ger.W. dient te worden gewijzigd.

13. VERGOEDING(EN) VOOR DE STAGIAIR

De gerechtelijke stagiairs hebben nood aan een behoorlijk sociaal en financieel statuut. Enkel op die manier kan men op langere termijn concurrentieel blijven op de arbeidsmarkt en voldoende aantrekkingskracht behouden voor de bekwame kandidaten.

Het in rekening brengen van de eventuele anciënniteit bij het bepalen van de wedde van de gerechtelijke stagiairs zou een stap in de goede richting zijn. Op die manier wordt de voorafgaande ervaring van de stagiair pecuniair gevaloriseerd.

Aanbevelingen van de HRJ aan de beleidsmakers:

13.1 De voorafgaande ervaring van de gerechtelijke stagiairs moet pecuniair worden gevaloriseerd.

14. SOCIAAL STATUUT VAN DE STAGIAIR

De gerechtelijke stagiairs vragen om in het Ger W. te voorzien in een sui generis statuut. De WG stelt echter vast dat voor de gerechtelijke stagiairs reeds een gunstig sociaal statuut is voorzien (zie art. 259octies, §8, Ger.W.).

15. VORMING EN OPLEIDING

Door de oprichting van een opleidingsinstituut voor de magistratuur (met eventuele uitbreiding naar alle personeel van de rechterlijke organisatie) zou een nieuw elan kunnen gegeven worden aan de opleiding van de gerechtelijke stagiairs. Zo zou dit instituut een belangrijke rol moeten spelen in de opleiding van de gerechtelijke stagiairs, onder meer voor volgende punten:

- alle gerechtelijke stagiairs een algemene, multidisciplinaire en eenvormige opleiding verstrekken;
- duidelijke opleidings- en stageprogramma's uitwerken;
- de stagemesters een (verplichte) gepaste opleiding verstrekken;
- het hele opleidingsparcours van de gerechtelijke stagiair volgen. (In dit verband zou men voor iedere gerechtelijk stagiair een opleidingsdossier moeten aanleggen, waarin de stagiair alle gevolgde opleidingen en zijn opmerkingen over die opleidingen moet vermelden. De stagiair legt dat dossier regelmatig voor aan de stagemesters, die de gemaakte opmerkingen goedkeuren en eventueel hun eigen opmerkingen toevoegen. Zo kunnen de achtereenvolgende stagemesters zich een duidelijk beeld vormen van de vorige fasen van de stage, met inbegrip van de buitenstage. Eventueel kan een kopie van dat opleidingsdossier aan de HRJ worden gestuurd, om als basis te dienen bij de hoorzitting voor een eerste kandidatuur.)
- in dit verband kan een systeem van eindevaluatie worden ingevoerd.